

KOÄLISYAKKOORD
GEMEENTE WAADHOEKE 2026 - 2030

HJOED DWAAN WAT MOARN FREGET

SAM • GEMEENTEBELANGEN • CDA

Met alles wat
wij doen, drage wij
bij an 'n sterke en
leefbere gemeente

Foor de **inweuners**
fandaag **èn foor de**
generasy fan
môrn

INHOUD

Metnander sterk foor Waadhoeke	5
Ons ambisy	6
An de slâg! ôns plannen op fier thema's	9
• Rúmte om te leven	11
• Elkeneen doet met	14
• 'n Duurseme toekomst	19
• Metnander make wij Waadhoeke	24

Woord foorôf

METNANDERWERKE BRINGT ÔNS FEERDER

Op 18 maart 2026 hewwe SAM, Gemeentebelangen en CDA 'n breed mandaat kregen om metnander ferantwoordlikens te nimmen foor 't bestuur fan Waadhoeke. Wij hewwe och soa'n prot waardering foor 't fertrouwen dat wij kregen hewwe. 't Geeft ôns enerzy èn 'n dúdlike opdracht. Met ambisy en daadkracht wille wij de kommende perioade bouwe an 'n sterke gemeente die't klaar is foor de toekomst.

Derbij bouwe wij deur op 't fonnemint dat, de ôflopen jaren sont 't ontstaan fan Waadhoeke, laid is en kike wij toegelyk foorút. De wereld ferandert gau en fraagt om keuzes, om lef en om metwerking.

Wij wille d'r weze foor alle inweuners fan Waadhoeke. Foor jong en oud. In stâd en dorpen. Ferbine sien wij as 'n belangrike opdracht. Wij wille de samenleving fersterke deur mînsen, ideeën en inisjativen bijnander te bringen. Deur elk syn inbring serieus te nimmen en metnander te werken. Soa komme wij feerder.

Wij sette in op 'n samenleving werin elkeneen kânsen krijt en gyneen an de kant staat. Werin d'r rúmte is foor talint, inisjatyf en ontwikkeling. En werin wij behouwen omgaan met de fysike rúmte die't wij metnander dele. Met oog foor nander en foor de generasys na ôns.

Tidens de formasy hewwe wij as drie partijen investeed in onderling fertrouwen en metwerking. Die deelde basis formt 't fertrekpunt fan dut akkoord dat ôns plannen foor de kommende fier jaar beskriift.

De maatskaplike opgaven binne groat en frage om ambisy. Toegelyk binne wij reälistys over wat d'r (finansjeel) kin. Wij make keuzes en blive metgaand in 'n feranderende tiid. Derom kieze wij foor 'n akkoord op hoofdlinen met de fokus op 'n antal belangrike thema's.

Wij kike d'r maar út om metnander an de slâg te gaan. Met enerzy, fertrouwen en trots.

Late wij fandaag doen wat môrn fraagt.

Ut naam fan de fraksys fan SAM, Gemeentebelangen en CDA,

Hanna van der Werff (SAM),
Douwe Kamstra (Gemeentebelangen) en
Sietze Greidanus (CDA)

**GOED
BESTUUR
MAKE WIJ
METNANDER**

Hier staan wij foor:

KOERSFAST

Wij binne koersfast. Wij wete wer't wij hine wille. Ons doelen geve houfast; ok as de waan fan de dâg om andacht fraagt. Want groate maatskaplike útdagings frage fan ôns dat wij kike na de lange termyn. Met alles wat wij doen, drage wij bij an 'n sterke en leefbere gemeente. Foor de inweuners fandaag èn foor de generasy fan môrn.

DAADKRACHT EN LEF

Met *daadkracht en lef* make wij keuzes. Wij durve te fernijen. Dat betekent dat wij útdagings niet út 'e weeg gaan. Wij binne ambisjeus sonder roekeloos te wezen. Wij binne niet blind foor maatskaplike ontwikkelings en nimme de inbring fan ânderen serieus. Wij lústere om echt te begripen en te erfaren wat de ânder fynt en driift. En hoe't wij dermet feerder of beter met omgaan kinne kinne.

METNANDER EN OPEN

Wij binne d'r foor mînsen en staan midden in de samenleving. Fanút 'n opene en neskierige houding soeke wij de *metwerking*. Wij binne benaderber, dichtbij en lykwaardig in ôns kontakt. 't Is ôns oertuging dat elkeneen metdoen kinne mot. En dat wij, fanút 'n deelde ferantwoordlikens, metnander meer beraike in plak fan elkeneen foor himsels.

RÚMTE

Dus biede wij *rúmte*. An inweuners, ondernimmers en organisasys. Foor inisjativen en nije ideeën. Want krekt deur eksperimintere en lere komme wij feerder. Dat betekent ok dat wij 't nander en ânderen gunne om fouten te maken. Derbij binne wij trouwens altiten dúdlik over tot wer't die rúmte raikt. Over wer't ôns ferantwoordlikens ophout en die fan ânderen begint.

FERANTWOORDING EN FERTROUWEN

Wij lêge út wat wij doen en werom. Derbij binne wij eerlik over ôns keuzes en dúdlik over wat al as niet kin. Soa bouwe wij stap foor stap an 't *fertrouwen* fan mînsen in ôns as overhyd.

Metnander sterk foor waadhoeke

Gemeente Waadhoeke staat an 't begin fan 'n nije raadsperiode met 'n nije koälisy fan SAM, Gemeentebelangen en CDA. Met 19 fan de 29 setels drage wij metnander ferantwoordlikens foor 't bestuur fan ôns gemeente. Die ferantwoordlikens nimme wij met oertuging èn met de ambisy om metnander rissultaten te boeken foor Waadhoeke.

Wij wille bouwe an 'n open en konstruktive relasy met de gemeenteraad as hoogste bestuursorgaan fan de gemeente. Ok soeke wij de *metwerking* met inweuners, bedriven en organisasys. Want goed bestuur make wij metnander.

Helder profyl as basis

Tidens de koälisyformasy hewwe wij útgebraid stilstaan bij de weerden die't ôns ferbine en de manier werop at wij metnander werke wille. Wij love dat 'n helder profyl de basis formt foor 'n súksesfol bestuur. In dut hoofdstik beskribe wij wer't wij as koälisy foor staan.

Ons ambisy

't Is goed weune, werke en leve in Waadhoeke. Inweuners binne over 't algemeen tefreden met hur leven en foele hur failig. De gemeenskap is sterk: in dorpen en wiken sette mînsen hur aktyf in foor hur omgeving. Dat is 'n kracht der't wij groats op binne. Derop bouwe wij feerder.

Ontwikkelings en kânsen

Feerder bouwe betekent ok inspeule op feranderings. Wij sien meer ouwereand, minder jongereand, klainere hûshouwings en minder mînsen op de arbeidsmet. Dat merke wij bevoorbeeld in de sorg, 't onderwijs, op de weuningmet en arbeidsmet. Naast útdagings biede deuze feranderings ok kânsen. Dink an nije weunforms, brede skoalen, innovasy en digitale sorg.

Waadhoeke is 'n gemeente met feul dorpen. De ôfstanden tot foorsienings binne betreklik groot. Dat fraagt om goeie bereikbaarens, fooral foor mînsen die't minder mobyl binne. Derom ferbetere wij ferbinings en pakke wij ferkeersknelpunten an.

In Waadhoeke is feul werk in sektoren as detailhandel, sorg, landbou, industry en bou. Feul bedriven binne mkb- of familybedriven. Foor hur kin 't bijtiden dreeg weze om met te bewegen met feranderings. Derom sette wij in op innovasy en 'n duurseme ekonomy.

De rúmte, 't landskap en de Waddenkust make Waadhoeke antreklik. Wij wille weune, werke en leve. Wij koestere 't groen om ôns hine. Deur slimme keuzes te maken kombinere wij deuze wînsen soa goed mooglik en fersterke wij de leefomgeving.

De kracht fan Waadhoeke sit in de dorpen en wiken. Inweuners binne betrokken en sette hur in foor hur omgeving, bevoorbeeld fia ferenings, vrijwilligerswerk of mantelsorg. Toegelyk blive foorsienings, winkels en ferenings niet fansels bestaan. Ok doen nag niet alle inweuners met. Der gaan wij met an de slâg. Wij sien kânsen in nije forms fan metwerking en lokale inisjativen, krekt as multifunksjonele ontmoetingsplakken, om de leefberens op pail te houwen.

De kommende jaren benutte wij kânsen om Waadhoeke te fersterken. Wij Sorge foor passende weunings, 'n sterke ekonomy en 'n leefomgeving die't klaar is foor de toekomst. Ok houwe wij foorsienings bereikbaar, Sorge wij dat elkeneen metdoen kin en ondersteune wij de kracht fan dorpen en wiken.

Fier thema's

Wij bouwe feerder an 'n gemeente der't 't ok in de toekomst foor elkeneen goed weunen, werken en leven is. Dat doen wij op fier thema's die't wij in dut koälisyakkoord op hoofdlinen beskrive:

- 1. Rúmte om te leven** beskriift ôns plannen foor weunen, bereikbaarens en 'n failige en antreklke leefomgeving.
- 2. Elkeneen doet met beskriift** ôns plannen foor sorg, welwezen, sport, kultuur en 't soasjaal domein.
- 3. 'n Duurseme toekomst** beskriift ôns plannen foor ekonomy, onderwijs en duursemens.
- 4. Metnander make wij Waadhoeke** beskriift hoe't wij besture, metwerke en ôns pesisy fersterke.

Na 't faststellen fan dut koälisyakkoord worre ôns plannen feerder útwerkt in 'n kollezyprogramma. Foor 'n antal onderwerpen hewwe wij konkrete ôfspraken maakt. Die lichte wij út in aparte kaders in dut akkoord.

AN DE SLÂG!

ONS PLANNEN OP
FIER THEMA'S

Wij investere
in 'n antrekklike
leefomgeving met
genog rúmte
foor groen

Utlicht Sorgfuldig feerder met Vliet-Tuinen

Fan 'n bedriveterrain 'n antrekklike weunomgeving make. Dat is 't doel fan de ontwikkeling fan de wyk Vliet-Tuinen in Franeker. 't Bestimmingsplan 'Franeker – Tuinen en Vliet' is in 2025 deur de gemeenteraad faststeld. Deur 'n beroepsprosedure lait 't plan op dut stoit bij de Raad van State om beoordeeld te worren.

De útspraak in deuze prosedure bepaalt 't ferfolg fan 't projekt. Tot die tiid doen wij gyn nije toesêgings of útspraken over de inhoud fan 't plan. Na de útspraak binne d'r twee mooglike richtings: 't bestimmingsplan blyft in stand of mot op onderdelen anpast worre. In baide gefallen pakke wij 't ferfolg sorgfuldig op. Dat doen wij met oog foor de kwaliteit fan de leefomgeving en 'n goeie inpassing in 't gebied.

Wij fine 't belangryk om opnij in gesprek te gaan met bewoners. Wij sette in op 't herstellen fan fertrouwen en 't ferbetteren fan de kommunikasy. Derbij benutte wij ônder ândere 't lopende ferkeerskundig ondersoek na beraikberens, ferkeersfailligens en parkere.

Rúmte om te leven

Wij bouwe an 'n failige, beraikbere en antrekklike leefomgeving. Met passende weunings, 'n slimme inrichting en andacht foor failigens Sorge wij foor leefbere dorpen en wiken.

Leefomgeving in balâns

Wij bouwe an 'n gemeente der't 't noflik weunen, werken en leven is. In 'n gesonde en leefbere omgeving met dorpen en wiken der't wij groats op binne. Wij koestere 'n weerdefol landskap werin landbou en netuur in balâns binne. Derom make wij rúmlike keuzes alfiten in samenhang en met oog foor de toekomst.

Wij wille inweuners en bedriven soafeul mooglik dúdlikhyd en gemak biede bij keuzes in de fysike leefomgeving. Groate rúmlike ontwikkelings wege wij integraal ôf. Ok betrekke wij inweuners op 'e tiid bij plannen die't hur leefomgeving rake.

Dernaast investere wij in 'n antrekklike leefomgeving met genog rúmte foor groen. Landskaplike eleminten en netuurlike weerden behouwe en fersterke wij ônder ândere fia 't Omgevingsplan. Bij inbraidingslokasys hewwe wij oog foor kwetsbere panden en karakteristike plakken en soeke wij na passende nije funksys.

Hier sette wij de kommende fier jaar ekstra op in:

- Wij streve naar 't ferminderen fan de regeldruk.
- Wij houwe *Verken je idee* in stand soadat inisjatyfnummers gau wete at hur plan kânsryk is. Derbij ondersoeke wij de mooglikhyd om leezjes te heffen die't bij fergunningferliening in mindering brocht worre. 'n Flugge eerste scan sou derbij fergeefs blive motte.
- Wij gaan súnnig om met de rúmte. Wij kieze foor inbraiding wer't 't kin en útbraiding wer't 't mot.
- Bij útbraiding fan weunen en bedrivighyd Sorge wij foor genog groene buffers.
- Wij staan posityf teugenover inisjativen foor 'n netuurhóf in Waadhoeke.

Betaalber en passend weune

De kommende jaren blyft de fraag na weunings in Waadhoeke groat. Tot 2035 binne d'r ongeveer 1.100 ekstra weunings norig. Derom bouwe wij betaalbere en passende weunings in soawel de stâd as in ôns dorpen. Derbij hewwe wij oog foor leefberens, duursemens en de anwezighyd fan foorsienings.

Wij pakke ôns rezyrôl met 'n folkshúsfestingsprogramma werin wij sture op antallen, lokasys en doelgroepen. Derbij foere wij 'n aktyf grôndbelaid en Sorge wij foor genog kapasiteit en middels om weuningbou te reäliseren. Wij fersnelle de bou fan betaalbere weunings. Derbij sette wij in op minimaal 30% soasjale huur en twee dêrde betaalber in de nijbou-opgave.

Dernaast ferbetere wij 't weunanbod foor spesifike doelgroepen. Wij ondersteune starters bij 't finen fan 'n weuning. Ok make wij meer levensloopbestindige weunings mooglik. Soa kin 't ouwereand langer selsstandig weunen blive in hur aigen omgeving.

Hier sette wij de kommende fier jaar ekstra op in:

- Wij houwe ôns erfpachtpilot in 'e gaten en nimme op basis derfan 'n beslút over de feerdere inset.
- Wij ferkinne en stimulare de inset fan fleksibele weunings.
- Wij staan posityf teugenover inisjativen foor weunforms werbij weune en sorg kombineerd worre.
- Wij benutte bestaande gebouwen beter deur herbestimming, weuningsplitsing en erfplitsing. Ok pakke wij leegstand en ferwaarloasde panden an.

Wij make werk fan failig, betrouber en duursem ferkeer en ferfoer foor elkeneen

Failig weune en werke

Wij wille dat inweuners en ondernimmers hur failig foele kinne. En wij trede op wer't dat norig is. Ok pakke wij onfailige plakken en sitewasys gericht an.

Hyltyd faker worre leegstaande loadsen en gebouwen brûkt foor underminende aktiviteiten. Wij sette in op 't teugengaan fan organiseerde en underminende kriminaliteit. Dat doen wij deur tegaar met regionale partners, signalen aktyf op te krijen en goed gebrûk te maken fan beskikbere instruminten, krekt as de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). Ok doen wij met an Meld Misdaad Anoniem. Met 't projekt Cybersûn make wij inweuners en bedriven weerbaarder teugen digitale kriminaliteit.

Wij pakke de overlast fan 't jongereand an en foorkomme dat die ôfglijft richting kriminaliteit. Derbij werke wij nau samen met plisy en 't jongereandwerk en sette in op froesignalering en jeugdprevinsy. Dernaast blive wij alert op 't beskermen fan de demokratise rechtsstaat, ônder ândere deur kinnis en bewustworren in ôns organisasy en bij partners te fersterken.

Flot en bereikbaar onderweegs

Inweuners, ondernimmers en besoekeers motte hur flug en failig deur ôns gemeente ferplaatse kinne. Derom make wij werk fan failig, betrouber en duursem ferkeer

en ferfoer foor elkeneen. Wij investere in ferkeersfailigens, bereikbaarens en duurseme mobiliteit. Derbij houwe wij oog foor leefberens in dorpen en wiken.

Wij ferbetere de ferkeersfailigens deur ôns mobiliteitsfyz, wer't 't mooglik is, flugger út te foeren. Wij Sorge foor 'n dúdlike en herkinbere inrichting fan diken en 'n loochise kombinasj fan ferkeersstromen. Soa is foor elkeneen drekt dúdlik hokker gedrag ferwacht wort. Dernaast houwe wij 't fytsnetwerk op order deur bestaande fytspâden te onderhouwen en te ferbetere.

Dorpen en wiken houwe wij bereikbaar. Soa foorkomme wij onloochise ôfslúttings en omrijroetes. Wij Sorge foor meer openbare laadpalen. Openbaar ferfoer blyft belangryk foor de bereikbaarens fan ôns gemeente. Derom blive wij in gesprek met dorpen en wiken over de behoefte an openbaar ferfoer. Ok ondersteune wij inisjativen foor nije forms fan ferfoer en deelmobiliteit.

Utlucht Ferbetering rûndweg Franeker

Wij wille de rondweg fan Franeker ferbetere. Wij sien derbij kânsen om dut gebied te ontwikkeljen tot 'n foarbeeldprojekt der't bereikbaarens, ferkeersfailigens en rûmtlike kwaliteit bijnander komme.

De rûndweg en 't Ouwe Kaatsfeld binne essinsjeel foor de bereikbaarens fan Franeker, maar Sorge nou foor knelpunten in deurstrooming, ferkeersfailigens en leefberens. Met de bou fan meer weunings in Franeker-Súd en de bou fan nije skoolen in 't gebied Bloemketerp worre de problemen alleen maar groater. In de kommende fier jaar pakke wij deuze opgave krachting an.

Wij wille drie belangrike ferkeersknelpunten oplosse:

- Bloemketerp krijt 'n failige ontslútting fia de oastlike rûndweg passend bij 't antal kines die't der na de bou fan de skoolen gebrûk fan make, befoerbeeld bij 't oversteken.
- Op 't Ouwe Kaatsfeld kere wij frachtferkeer.
- De westlike rûndweg richte wij op termyn soa in dat 't frachtferkeer beter deurstrome kin en d'r toegelyk 'n antreklike omgeving ontstaat.

Elkeneen doet met

In Waadhoeke mot elkeneen metdoen kinne. Of 't nou gaat om sorg, sport, kultuur of nander teugenkomme. Wij bouwe an 'n samenleving werin mînsen na nander omsien en kânsen krije.

'n Sterke soasjale basis foor elkeneen

In Waadhoeke kinne inweuners op nander èn op de gemeente rekene. Elkeneen mot de rûmte krije om met te doen, him te ontwikkelen en soa selsstandig mooglik te leven. Wij kike derbij na wat mînsen sels kinne, wat se metnander doen en wer't ondersteuning norig is. Wij staan foor 'n mînsweerdig, failig en gastfrij bestaan.

Foorkomme is beter as geneze. Derom sette wij in op prevînsy. Wij werke an sterke dorpen en wiken der't ontmoeting, ferbining, metdoen, gezond eten en bewege de soasjale basis forme. Leegdrumpelige, frij toeganklike foorsienings Sorge d'r foor dat inweuners dichtbij huus ondersteuning fine foordat profesjonele sorg norig is. Fererings, kultuur en welwezensinisjativen binne derbij onmisber.

Inweuners die't sorg of ondersteuning norig hewwe, kinne dut eenfoudig anfrage. Elkeneen die't werke kin, mot die stap make kinne. Ons inweuners erfare foldoende finansjele bestaanssekerhyd om gezond en kânsryk te leven.

Hier sette wij de kommende fier jaar ekstra op in:

- Wij make 'n eenfoudige roetekaart, soadat inweuners wete wer't se hine motte met fragen over sorg, welwezen en werk. Foor regelings en foorsienings kinne inweuners te plak bij een (= 1) loket.
- 't Dorpe- en wikefôns werkt heel goed en blyft de kommende fier jaar bestaan.
- Burgerinisjativen worre behandeld met 't útgangspunt 'ja, mits.' D'r is 'n fast anpreekpunt dat inisjatyfnimmers ondersteunt.
- Wij ferkinne útbraiding fan de anpak fan De Opstap naar ândere dorpen en wiken.

- Wij fersterke en borge de metwerking tussen onderwijs, ondernimmers en overhyd fia 't soasjaal-ekonomys aksyprogramma 't Goud fan Noordwest.
- Wij ferlinge de pilot Groeitún in Wier met 'n jaar. Wij siene de Groeitún fanôf 2028 as 'n basisfoorsiening fan Empatec.
- Wij biede maatwerkbegelaiding an inweuners die't fanút de bijsand an 't werk gaan, om onsekerhyd, stress en weromfâl te foorkommen.
- Wij fersterke de metwerking met húsartsen fia de akkounthouwer eksterne ferwizers en de praktykondersteuners GGZ-jongereand.
- Wij nimme ôns ferantwoordlikens bij de útfoering fan de Spraidingswet.

Sport en bewege

Alle inweuners fan Waadhoeke motte sporte en bewege kinne, ongeächt leeftyd, inkomen of beperking. Sport en beweging drage bij an gezondens, ontmoeting en de leefberens in ôns dorpen en stâd. Derom blive wij investeren in 'n sterke basis. Dat doen wij soewel bij fererings as op skoalen, befoorbeeld deur inset fan de regisseur Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG).

Wij ondersteune sportfererings en ândere sportanbieders en stimulere de metwerking, befoorbeeld fia Team-FRL. Derbij is d'r andacht foor Frise en streeksporten as katse en polspringe, ônder meer fia skoalprojekten.

Wij staan foor 'n mînsweerdig, failig en gastfrij bestaan

Wij foere 't akkemedasybelaid út fia 't Omgevingsprogramma Accommodaties. Wij kike na klustering en koppelkânsen tusen foorsienings met behoud fan belangrike funksys in ôns dorpen. Ok bij ferfanging fan sportfelden folge wij dut belaid.

Hier sette wij de kommende fier jaar ekstra op in:

- Wij starte 'n pilot Fergeefs Aktyf richt op inweuners fan 65 jaar en ouwer.
- 't Swimbád op Bloemketerp in Franeker wort deuze bestuursperioade opend.
- Wij sette ôns maksimaal in foor 't behoud fan 'n toekomstbestindige swimfoorsiening in St.-Anne.
- Wij heritige 'n sportbelaid naar integraal belaid foor sport en bewege. Met ekstra aandacht foor (groene) speelplakken en bewege in de openbare rúmte.

Kultuur en erfgoed as kracht fan Waadhoeke

Kultuur, taal en erfgoed drage bij an de identiteit, soasjale bining en leefberens fan Waadhoeke. Kultuur speelt dernaast 'n belangrike rol in de persoanlike ontwikkeling en 't welwezen fan mînsen. Derom investere wij in 'n sterke en toeganklike kulturele infrastruktuur.

Wij behouwe en fersterke kultuur en erfgoed. Wij foere 't faststelde erfgoedbelaid út en Sorge d'r foor dat de basis op order is. Dat doen wij ônder ândere met 'n erfgoedregister, 't in kaart bringen fan kultuurhistorise weerden en 't beskermen fan gemeentlike monuminten. Waadhoeke beskikt over 'n besonder bestand an historise kerkorgels. In samenwerking met 't orgelfeld Sorge wij foor meer bekindhyd en gebrúk fan deuze orgels, befoorbeld fia 'n orgelroete deur Waadhoeke. Ok blive wij investeren in 't ferbetteren fan de toegankelijkhyd fan erfgoed, ônder ândere deur de digitalisering derfan.

Dernaast investere wij in 'n sterke kulturele basis deur de metwerking tusen kulturele organisasys, amateurferenings en profesjonele instellings te stimuleren.

Taal en meertaligens sien wij as kracht en handelsmerk fan Waadhoeke. Derom stimulare wij 't brúkken fan Frys, Bildts, Franekers en Nederlâns bij kultuur, eveneminten, ekonomy en in kommunikasys fan de gemeente.

Hier sette wij de kommende fier jaar ekstra op in:

- Wij wille de kultuurhistorise ferhalen fan Waadhoeke beter fertelle, bundele en útdrage. Dat doen wij ônder ândere fia Visit Noardwest Fryslân.
- Wij omêrme de nije koers fan theäter De Koornbeurs en blive hierfoor de bestaande middels beskikber stellen binnen de teugenworige ôfspraken. Dernaast moedige wij metwerking met ândere organisasys, horeka en 't Koaninklik Eise Eisinga Planetarium an om nije kânsen te kreëren.
- Foor de kultuursektor in Waadhoeke geldt: innovatie plannen die't klaar binne foor de toekomst en die't fortomme út samenwerking, beordele wij op haalberens. Hierfoor is alleen insidintele finansjele steun mooglik.
- Wij gaan in gesprek met Seewyn Kunsteducatie over de samenwerking met amateurferenings werbij d'r socht wort naar anslútting bij de behoefte fan deuze ferenings. De samenwerking mot binnen 't bestaande budzjet ferbetere.
- Wij gaan deur met 't belaid foor Frys, Bildts, Franekers en Nederlâns.
- Wij gaan deur met de taalkampanje. In 2028 biede taal en kultuur ekstra kânsen, omdat in dut jaar ônder ândere 10 jaar Waadhoeke en 175 jaar PC fierd worre.

Gastfrij geniete in Waadhoeke

Wij bouwe an 'n duurseme gastfrijhyssektor die't bijdraagt an de leefberens, kultuur, netuur en lokale ekonomy fan Waadhoeke. De UNESCO Werelderfgoederen, de Waddensee en 't Planetarium fan Eise Eisinga biede groate kânsen foor rekreäsy en toerisme.

Wij Sorge foor 'n antreklike en 'beleefbere' omgeving foor soawel inweuners as besoekers. Dat doen wij ônder ândere deur te investeren in rekreätive koier- en fytsroetes. Ok ondersteune wij eveneminten die't bijdraage an de levendighyd fan ôns gemeente. Bij eandsybeslút wille wij besoekers langer an ôns regio bine met 'n ôfwisselend en duurseme aanbod.

TAAL EN MEERTALIGENS SIEN WIJ AS KRACHT EN HANDELSMERK FAN WAADHOEKE

Hier zetten we de komende vier jaar extra op in:

- Wij ferbetere 't rekreätive routenetwerk, befoorbeld fia boerelandpâden, dorpsommetsys en faarronds.
- Wij ferlege de regeldruk foor eveneminteorganisasys deur in te setten op meerjarige subsidys en fergunnings.
- Wij streve na meer overnachtingsmooglikheden in Waadhoeke. De ekstra inkomsten út 'n ferhoging fan de toeristebelasting investere wij foor 'n part weer in de sektor.

Utlucht Fergeefs Aktyf in Waadhoeke

Fergeefs Aktyf Waadhoeke is 'n inisjatyf fan de gemeente Waadhoeke, in samenwerking met Stichting Seewyn Kunsteducatie en Stichting Sport Fryslân. Met dut programma krijt 't jongereand fan 12 tot en met 23 jaar de kâns om leegdrumpelig en sonder kosten in beweging te kommen.

Wij gaan deur met Fergeefs Aktyf Waadhoeke. De pilot ferlinge wij tot en met 2028. Halfweg 2027 evaluere wij 't inisjatyf. Op basis derfan bepale wij hoe't wij na 2028 feerder gaan. Deelnimming blyft in elk gefal sonder finansjele drumpel. Soa make wij sport en kultuur foor elkeneen toeganklik en stimulare wij 'n aktive, gesonde en enerzjike generasys.

Wij bouwe
an 'n sterke ekonomy
die't klaar is foor de
toekomst en werin
mînsen durve te
ondernimmen

'n Duurseme toekomst

Wij bouwe an 'n gemeente die't klaar is foor de toekomst. Met 'n sterke ekonomy, goed onderwijs en 'n gesonde leefomgeving in balâns met netuur en miljeu. Soa Sorge wij ok goed foor de generasys na ôns.

Ondernimme met rúmte foor groei

Wij bouwe an 'n sterke ekonomy die't klaar is foor de toekomst werin mînsen durve om te ondernimmen. Met rúmte foor innovasy, duurseme werkgelegenhyd en ekonomise groei. Wij stimulare de metwerking tussen ondernimmers, onderwijs, overhyd en inweuners. Soa kinne bedriven hur ontwikkele en krije alle inweuners de kâns om met te doen op de arbeidsmet.

Wij sette in op bedrivghyd die't klaar is foor de toekomst. Wij stimulare bedriven om te investeren in ferduurse-mens, innovasy en samen te werken, befoorbeld op bedriveterrainen. Derbij is d'r aandacht foor kollektive oplossings foor netkongesty, fergroening en sirkulariteit. Ok Sorge wij foor foldoende beskikbere bedriifskavels in Franeker en levere wij maatwerk in de rest fan de gemeente. Dernaast werke wij an 'n sterk ondernim-mingsklimaat en werve wij nije bedriven om hur in ôns gemeente te festigen.

Fitale winkelgebieden sien wij as bezîtekaartsy en bijnan-derkomplak fan ôns gemeente. Derom blive wij win- kelgebieden in Franeker en St.-Anne ondersteunen fia sintrummanagemint en anjagers die't de samenwerking

fersterke. Bij eandsybeslút fersterke wij de samenwerking tussen onderwijs, ondernimmers en overhyd. Fia inisja- tiven as *Het Goud van Noordwest* bringe wij partijen bijnander en stimulare wij ônder ândere banebeurzen en inisjativen foor 't jongereand die't út 't sicht draige te raken.

Hier sette wij de kommende fier jaar ekstra op in:

- Wij ferbetere de gemeentlike dienstferliening an ondernimmers. Soa hewwe wij aandacht foor ôns kommunikasy en make wij persessen eenvoudiger en overzichtliker.
- Wij wille 't Raadhúsplain in Franeker ontwikkele tot 'n antrekliker ferbliifgebied.
- Wij ondersoeke mooglikheden om leegstaande en fer- waarloasde panden in winkelgebieden an te pakken.
- Wij bringe soasjale doelgroepen, befoorbeld inweuners fan 't AZC en statushouwers, in kontakt met ondernim- mers in de regio.
- Wij foere 't faststelde belaid foor húsfesting fan erbaai- ersmigranten út en fersnelle dut wer't 't mooglik is.

'n Sterke landbou in balâns met landskap en netuur

Feeteelt, akkerbou en glâstúnbou binne fan groate betekenis foor Waadhoeke. Metnander met groot-handel, industry en toeleveransiers formt de landbou 'n belangrike moter fan ôns ekonomy. Toegelyk staan wij foor groate útdagings, dink hierbij an nije regelgeving, klimaatferandering en fersilting. Derom bouwe wij an 'n sterke landbousektor met toekomst. 'n Sektor die't duurseme ferbonnen is met landskap, netuur en de gemeenskap. Ons fize en ambisys lêge wij fast in 't omgevingsprogramma landlik gebied. Derin bestede wij ônder ândere aandacht an de openhyd fan 't landskap.

Hier sette wij de kommende fier jaar ekstra op in:

- Wij stimulare agrarys netuurbeheer. Dat doen wij in samenwerking met agrarise kollektiven.
- Wij befondere duurseme en netuurinklusive landbou.
- Wij ondersteune de korte keten en make de bekind-hyd derfan groater.
- Wij organisere struktureel overleg met agrarise en netuurorganisasys.
- Wij gaan deur met de bestimmingsreserve Ontwikkelingsfonds ok foor projekten op 't gebied fan biodiversiteit en landbou.

Duurseme foorút: enerzjneutraal en sirkulêr

Wij wille as gemeente 't goeie foorbeeld geve in duurseme handelen en werke toe naar 'n enerzjneutrale gemeente in 2040. De duursemydsaginda gaat onferminderd deur. Bij alles wat wij doen, nimme wij sirkulariteit as útgangspunt. Wij werke de kommende jaren lâns drie sporen:

Ans met enerzy omgaan betekent dat wij niet meer enerzy ferbrúkke as dat wij sels duurseme opwekke. Wij ondersteune enerzykoöperasys en ondersoeke met hur eigendomsmodellen foor opwek en opslag. Ok evaluere wij de enerzysamenwerking op bedriveter-rainen, krekt as kollektive batterijen, sonnepanelen, wyn en slimme sturing. Wij sette in op innovasys en streve naar emissyloaze infrastrukturele projekten. Wij werke niet met an 't festigen fan datassintra.

Ans met netuur omgaan betekent dat wij ekoloochise weerden behouwe en fersterke. Dat doen wij befoorbeld deur groene inisjativen fan inweuners te ondersteunen. Ok sette wij 't ondersoek na fersilting deur.

Ans met grôndstoffen omgaan betekent dat wij insette op ôffalskaiding, bewustworren, ôffalprevínsy en opnij brúkken. De kommende perioade wille wij inweuners bewust make fan de mooglikheden die't d'r binne om ferantwoordlik te konsumeren.

Hier sette wij de kommende fier jaar ekstra op in:

- Wij ondersoeke de mooglikheden om 'n aigen gemeentlik wêrmte- en enerzybedrijf op te setten, in samenwerking met lokale koöperasys.
- Bij projekten in de openbare rúmte hewwe wij ekstra aandacht foor fergroening en klimaatadaptasys.
- Wij optimalisere ôffalskaiding, bewustworren, ôffalprevínsy, ferwerking en opnij brúkken. Derbij kike wij ok na de mooglikhyd fan Diftar.

Utlicht Onderweegs naar 'n enerzjneutraal Waadhoeke

Wij wille dat Waadhoeke in 2040 enerzjneutraal is. Dat betekent dat wij alle enerzy die't wij brúkke duurseme opwekke. Wij bouwe derbij deur op de koers die't de jaren derfoor inset is.

De gemeente het werkt an 't klimaatlandskap. In de feerdere útwerking en op basis fan behaalde insichten kieze wij d'rfoor om dut projekt onderdeel te maken fan 't Gebiedsproces Duurzaam Waadhoeke. Hierbij kike wij útdruklik breder as alleen 't soekgebied bij Seksbierum. In dut perses bringe wij enerzy, netuur, water en leefomgeving bijnander. Dut helpt ôns om goeie, samenhangende keuzes te maken, de samenwerking te fersterken en inweuners aktyf te betrekken. Wij sorge d'r dernaast ok foor dat minimaal 60% fan de gemaken (= opbrengsten) fan duurseme enerzy foor ôns inweuners is, met ekstra aandacht foor de dorpen die't de meeste impakt erfare.

De enerzy die't wij in 2040 brúkke, mot duurseme opwekt weze. Wij gaan op soek na loochise lokasys foor opwekking en opslag fan enerzy, richt op 't in balâns bringen fan fraag en aanbod fan enerzy. Nije ontwikkelings as bio-enerzy, SMR en akwatermy, houwe wij in 'e gaten. Toegelyk sette wij stevig in op enerzybesparing met as doel 't totale enerzygebrúkk met ongeveer een dârde te fermindere.

Inisjativen fan enerzykoöperasys ondersteune wij, mits deuze goed passe bij de omgeving en de gemeenskap. Dernaast ferbetere wij de kommunikasys en 't kontakt met inweuners, soadat plannen dúdlik binne, sorge serieuus nommen worre en 't draagflak fergroeat wort

In Waadhoeke krijgt iedereen gelijke kansen om zich te ontwikkelen

Kânsen foor alle talinten

In Waadhoeke krijt elkeneen deselde kânsen om him te ontwikkelen. Kines, 't jongereand en groatemînsen motte hur talinten ontdekke en benutte kinne. Onderwiis, kynderopfang, sorg, welwezen en de lokale ekonomy werke derbij nau metnander. Soa bouwe wij an 'n sterke basis foor persoanlike groei en de toekomst fan ôns regio.

Onderwiis fynt plak in toekomstbestindige, failige en duurseme gebouwen. Wer mooglik kombinere wij funksys, soadat skoalen bijdrage an sterke en leefbere kernen. De kommende jaren reälisere wij nije skoalgebouwen op Bloemketerp, in Menaldum en in Winsum.

Wij sette in op deselde ontwikkelkânsen. Wij ondersteune derom inisjativen as Waadkracht. Ok subsidiëre wij programma's foor kultuur, netuur, sport en meertaligheid. Dernaast fersterke wij de anslutting tussen onderwiis en arbeidsmet.

Hier sette wij de kommende fier jaar ekstra op in

- Wij stimulare innovatyf onderwiis as de Einsteinclass, 't leer-werkplain en technykonderwiis.
- Wij ondersteune skoalen die't werke an inklusyf onderwiis.
- Wij stelle 'n nij integraal hûsfestingsplan Onderwiis fast. Derin ok andacht foor groene skoalplainen, integrale kyndersintra en sterke dorpskoalen.
- Wij gaan deur met de samenwerking tussen onderwiis, ondernimmers en overhyd fia 't *Het Goud van Noordwest*.

'n Fitaal en gesond leven

Alle inweuners fan Waadhoeke krije de kâns om feerkrachtig, weerber, kânsryk en gesond op te groeien, te leven en gesond ouwer te worren. Wij make de beweging fan sorg na gesondens en werken blive fanút 't gedachtegoed fan positive gesondens: fan sykte en sorg na gedrag, gesondens en welwezen.

Wij stelle 'n nije nota gesondensbelaid fast en wege gesondens struktureel met in alle domeinen fan belaid en útfoering (Health in All Policies). Ok sorgje wij foor 'n gesonde start foor kines fia de deurontwikkeling fan de ketenapak Kansrijke Start. Dernaast blive wij ôns richten op 't foorkommen en weromdringen fan overgewicht.

Wij stimulare 'n gesonde en aktive leefstyl en sette in op prevînsy fan middelsgebrûk. Toegelyk fersterke wij de mentale gesondens, ônder ândere deur deur te gaan en wer't 't mooglik is útbraide fan Welzijn op Recept.

Ok hewwe wij andacht foor fitaal ouwer worre. Wij blive werken an 'n demintsyfyndlike gemeente en stimulare ontmoeting en beweging. Bij eandsybeslút sorgje wij foor 'n leefomgeving die't útnoadigt tot bewegen, speulen en nander teugenkomme

Hier sette wij de kommende fier jaar ekstra op in:

- Wij foere Opgroeien in een Kansryke Omgeving (OKO) in. Deuze IIslandse anpak richt him op 't foorkommen fan alkohol-, drugs- en tebakgebrûk deur 't jongereand deur 'n leefomgeving te bieden werin se gelukkig en gesond opgroeie kinne.
- Wij ondersoeke de mooglikheden om eerstelynsorg dichtbij te fasiliteren.
- Wij make konkreet werk fan ôns ambisy: Waadhoeke is 'n inklusive gemeente. Wij evaluere 't teugenworige anti-diskriminasybelaid en de útfoeringsaginda inklusy en ferskaidenhyd 2023–2025. Op basis derfan stelle wij nij inklusy en ferskaidenhydsbelaid op met derin 'n Lokale Inclusie Agenda richt op betere toeganklikhyd.

Metnander make wij waadhoeke

'n Sterke gemeente make wij metnander. Wij Sorge foor goeie en toeganklike dienstferliening. Wij werke metnander met inweuners, ondernimmers, organisasys en ândere overheden. Ok fersterke wij ôns pesisy in de regio, in Nederland en derbúten.

'n Gemeente dichtbij inweuners

Wij staan foor 'n betroubere, begryplike en toeganklike overhyd foor elkeneen. Feul gaat goed en toegelyk blive wij ôns dienstferliening en klantgerichthyd ferbetteren. Eand 2025 hewwe wij ôns fzy op dienstferliening aktualiseerd. Deuze fzy formt de basis foor de feerdere ontwikkeling fan ôns organisasy en ondersteuning fan inweuners, ondernimmers en partners.

Wij ferbetere ôns digitale dienstferliening, ônder meer met MijnWaadhoeke en deur te onderzoeken hoe't wij AI faillig en ferantwoordlik insette kinne. Fia de bibletheken ondersteune wij inweuners bij 't fersterken fan hur digitale faardighyd.

Wij werke an betere beraikberhyd en 'n hogere klantefredenhyd die't wij struktureel mete fia onderzoeken en klantraizen. Heldere en begryplike kommunikasys staat sintraal met andacht foor toeganklik taalgebrúk en kwaliteitsborging.

Wij wille sichtber en dichtbij weze. Derom blive wij werken met foorútskoven amtners. Dink hierbij an dorp- en wykkoördinatoren, akkountmanagers en 'n evenemintekoördinator. Ok organisere wij ôns dienstferliening fysyk dichtbij inweuners. Met 't serviceloket in St.-Anne gaan wij struktureel deur.

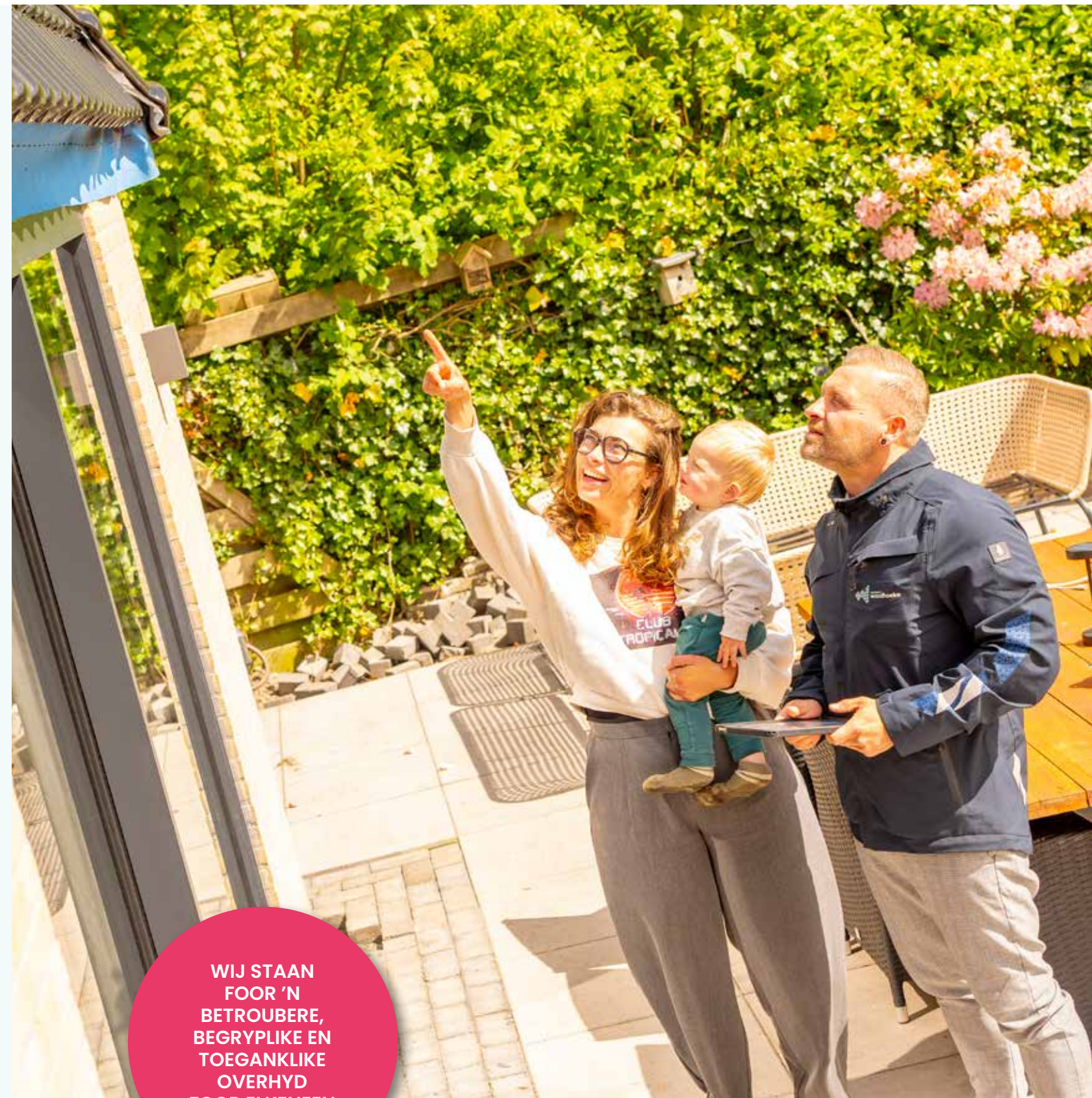
Metdinke en metdoen

Wij wille 'n betrokken en dienstbere gemeente weze werin inweuners en ondernimmers helder wete hoe't se infloed útoefene kinne op belaid en útfoering. Partisipasy mot dúdlik, herkinber en op 'e tiid plakfine. Derom stelle wij 'n partisipasyferordening en overkoepelelend partisipasybelaid op. Derbij werke wij met de partisipasylâder. Soa is foorôf helder hokker rol inweuners en ondernimmers hewwe bij gemeentlike beslútfoming.

Wij betreкке inweuners en ondernimmers betiid bij planen die't hur leefomgeving rake. Ok wille wij ferskillende groepen beter beraike en nije forms fan metdinken en metdoen ferkinne. 't Jongereand krijt derbij útdruklik 'n plak: hur stim mot op 'n passende en effektive manier metnommen worre in beslúttten over de toekomst fan Waadhoeke

Hier sette wij de kommende fier jaar ekstra op in:

- Wij ondersoeke de instelling fan 'n ouwereandraad.
- Wij eksperimintere met partisipasyinstruminten soa as 'n burgerberaad en *Right to Challenge*.
- Wij evaluëre de teugenworige opset fan 't jongereandraad en de kynderburgemeester en fersterke, at 't norig is, de manier werop at 't jongereand betrokken wort bij de beslútfoming.

WIJ STAAN
FOOR 'N
BETROUBERE,
BEGRYPLIKE EN
TOEGANKLIKE
OVERHYD
FOOR ELKENEEN

Wij fersterke ôns pesisy in de regio en richting 't Ryk en Europa

Waadhoeke in pesisy foor de toekomst

Wij werke doelgericht an de ontwikkeling fan Waadhoeke op de lange termyn. Derbij fersterke wij ôns pesisy in de regio en rïchting 't Ryk en Europa, soadat wij ôns belangen goed behartige kinne en kânsen benutte.

Wij gaan deur met de strategise ontwikkelaginda en de ontwikkelinen út de nota Herijking Ontwikkelingsperspektief. Toegelyk infinsivere wij ôns metwerking deur aktyf met te doen an regionale, nasjonale en Europese programma's en netwerken.

De Waddensee het internasjonale en nasjonale de hoogst mooglike beskermde status. 't Getidegebiet is UNESCO Werelderfgoed en 't is 't grootste Natura 2000-gebiet fan ôns lând; dut deur de unike netuurweerden. Lâns de Waddenkust lêge belangrike kânsen foor landskaplike, ekonomise en toeristise ontwikkeling. Die kânsen benutte wij, at 't mooglik is, binnen ekologise grînz en fersterke wij deur de nota Perspektief op de Waddenkust út te foeren. Dernaast blive wij aktyf betrokken bij 't Fries Programma Waddenkust en de Vereniging Waddenzeegemeenten.

Bij eandsybeslút sette wij in op 'n stevige belangenbehartiging met richte lobby, sterke netwerken en 't aktyf benutten fan finansieringsmooglikheden.

Finansjeel in balâns, nou en aansen

'n Stevige en toekomstbestindige finansjele húshouwing is de basis onder dut koälisyakkoord. Wij streve naar 'n begroating die 't soawel op korte as lange termyn in balâns is. Wij make bij de finansjele mooglikheden onderskaid tussen strukturele en insidintele middels.

Ons útgangspunt is dat de begroating foldoet an 't adfys fan de VNG: 't eerste jaar fan de meerjarenbegroating mot slúttend weze. Foor de ândere drie fan de meerjarenbegroating brúkke wij 't rapport Toekomstbestendige begroting om keuzes te maken. Dut rapport geeft insicht in de keuzerúmte in de begroating en de finansjele en maatskaplike effekten. De taakstelling Sociaal Domein wort infuld in lyn met dut rapport. Wij hewwe ok nag altyd fertrouwen dat 't Ryk gemeenten útaidlik foldoende kompinsere sil foor de taken en ferantwoordlikens.

De Algemene Reserve is ôns finansjele buffer om insidintele teugenfâlers op te fangen. Deur wizigde omstandigheden in de risiko's en na fergeliking met ândere gemeenten, binne wij fan mening dat 'n anpassing fan de risikofaktor fan 1.2 naar 1.0 ferantwoord is. Wij gaan de eerder fastlaide ondergrîns fan de Algemene Reserve ferlegen fan € 15 naar € 10 miljoen. Hierdeur komt rúmte om te investeren. Dut doen wij sorgfuldig en alleen foor insidintele útgaven, investerings die 't strukturele besparings oplevere of 't dimpen fan toekomstige lasten.

Bij finansjele keuzes soeke wij eerst na besparings, effisjînsy en alternative inkomsten. Fanôf 2028 make wij de rioelheffing starigan kostendekkend, onder ândere fia taryfdifferinsjasy. 't Ferhogen fan de OZB (OnroerendeZaakBelasting) foor inweuners en ondernimmers, naast de reguliere inflasykorreksy, is foor ôns de mînst wînslike opsy.

Wij frage 't kollezy dut koälisyakkoord út te werken in 'n kollezyprogramma, inklusyf de finansjele fertaling in de begroating.

adres

Harlingerweg 18
8801 PA Franeker

postadres

Postbus 58
8800 AB Franeker

online

www.waadhoeke.nl
info@waadhoeke.nl

telefoon

0517 380 380